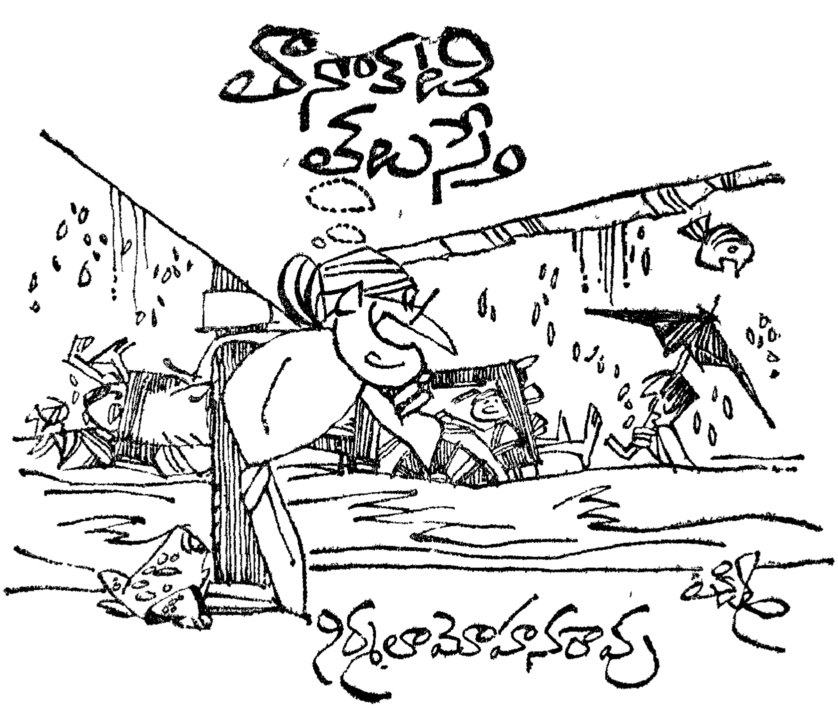

వర్షం కురుస్తూ మూడు దినాల నుండి ఒకటే ముసురు ఎక్కడివాళ్ల క్కడ ఇంటో వీధి వాళ్లందరిలో ఎవ్వరూ దినాలబట్టి వాళ్ల పిల్లల పాట బడికి పంపేవాళ్లు న్నారు కనుక ఎరోజుంది. ఎందరైను కోటులు తొడుక్కున్నా, గొడుగులు వేసుకున్నా, వర్షంలో బయట అడుగు పెట్టాలంటేనే, అబ్బ, ఎంతటివాళ్లకో కుండపోతలా అయినా ఏమిటీ వర్షం ఇట్లా దుంప తెంపు తోంది.

ఇల్లంతా ఒకటే చితచిత, వరండా అంతా ఆరని బట్టల తోరణాలు. దీనికితోడు కొంపంతా దోమలతో మనుష్యుల్లా, ఝుం అనుకుంటూ రాగాలు 'అబ్బ ఒక్క రెండు గంటలన్నా తెరిపిచ్చి మంచి ఎండకాస్తే బాగుండును', అనుకుంటూ, విడువకుండా తెల్లవారినుండీ దంచి పారేస్తున్న ఆ వర్షాన్ని చూస్తూ కిటికీలో అట్లానే కూర్చుండి పోయాను అసలిట్లా వర్షం పడుతుంటే ఏపనీ చేయబుద్ధి కూడా పుట్టదు నాకు.

మనిషన్న తరువాత అసలు పూర్తిగా కూర్చుంటే ఒక్క క్షణం బుర్ర పనిచేయకుండా వుండదుకదా ఒకటె ఆలోచనలు, ఏవేవో జ్ఞాపకాల దొంతరలు, అందులో ఇట్లాంటి వర్షం పడుతున్నప్పుడల్లా ఓ సంఘటనగుర్తుకు వచ్చి తీరుతుంటుంది నాకు

అది జరిగి పాతికేళ్లన్నా నే అయింటి. అయినా ఏమిటో ఏదో వింతో, మొన్నే జరిగినట్లు జ్ఞాపకా నికి వచ్చినాకు గిలిగింతలు పెడుతుంటుంది.

ఆ రోజుల్లో మానాన్నగారు ఒక ప్రసిద్ధ టీ కంపెనీలో ఇనస్పెక్టరుగా పని చేస్తుండేవారు. ఎప్పుడూ టూర్లమీదే వుండేవారు. అప్పుడు ఆయన హెడ్క్వార్టర్సు బెజవాడ. అందుకని మేమూ ఆ వూళ్లోనే అద్దెకుంటూ వుండే వాళ్లం, ఒకసందులో బెజవాడలో పెద్దపెద్ద రోడ్లే అటూ యిటూ మురుక్కాలవలతో అంతంత మాత్రంగా ఆరోజుల్లో వుండేవి. ఇంక ఆ సందు సంగతి వేరే చెప్పాలా!

ఆదినంకూడా ఎప్పటిలాగే కుంభవృష్టిలా వర్షం పడుతోంది. ఎక్కడ చూసినా బురద మురుక్కాల వలు నిండిపోయి సందంతా ఒకటే పెద్ద కాలవలా మురుగు నీళ్ల ప్రవాహం. దానిలోంచి తల తిరిగి పోయే మాకైన మురుగువాసన. బోదురు కప్పల బెకబెకలు ఇంక ఈగల బాధ వేరే చెప్పాలా? కళ్లల్లో ముక్కుల్లో, నోట్లో, యిక్కడా అక్కడా అనేంటి, సిక్కైన ప్రతిచోటా దూరుతూ, చిన్నదైనా, అవి పెట్టే క్షోభ యింతకే క్రిములూ పెట్టవనే నాకు పిస్తుంది.

అదటుంచి యిట్లా ఎడతెగని వర్షం మూలాన మాపని మనిషికూడా ఆ దినం ఎగనామం పెట్టింది. ఈ మూడుదినాలు వర్షంలో తడుస్తూ యింటిల్లి పాది పని చేయటం మూలాన అమ్మకు అవాళ జ్వరం కూడా తగులుకున్నది. ఇంకచెప్పాలా మా అవస్థ.

అమ్మ పడకతో పనంతా మా ఎయస్సుమళ్లిన అమ్మమ్మగారిమీద పడింది. పాపం, ఆ ముసలావె అట్లానే మూలుక్కుంటూ ఆ ముసురులో తంటాలు పడటంమొదట్టారు. ఆమెకు సహాయం చేద్దామన్నా మేమంతా చాలా చిన్నపిల్లలం. పైగా వానలో తడిసి మేము కూడా పడకలేస్తే ఆమెకు సహాయం మాటటుంచి రెట్టింపు పని తగులుతుందన్న భయంతో మమ్మల్ని బడికూడా మాన్పించి ఇంట్లో వుంచేశారు.

అవేళ, సాయంకాలం పెందరాళే మాకు భోజ నాలు పెట్టేసి, పనంతా ముగించుకుని 'హమ్మయ్య, యివాళ ఎట్లానో నెట్టేశాను బాబూ', అనుకుంటూ, కొంచెం ముసురు అప్పుడే తగ్గటే, అట్లా బైట అరుగుమీద కొచ్చింది అమ్మమ్మ, కొంచెం చల్ల గాలి, మురుగుదే అనుకోండి, పీల్చుకుందామని. వరండాలో పడక కుర్చీలో పడుకునుంది అమ్మ.

వున్నట్లుగా వుండి అమ్మమ్మ తనలో తనే ఆబోసినోటితో ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుకుంటూ, 'జానిమ్మోయ్ (అమ్మ పేరు జానకమ్మలెండి) ఎవరికో మూడిందీ రాత్రి, పాపం' అని అమ్మని కేకేసింది— మా సందు గుండా మా యింటిముందు నుండే పోతున్న రెండు జట్కా బండ్లను చూపిస్తూ.

పిల్లలం కదూ, ఎంతగాపాలం పట్టలేక మేమంతా ఆ బళ్లనిచూడటానికి బయటకు పరిగెత్తాం. ఇంక ఆ ముందు బండిలో వున్నారు చూసుకోండి పిల్లలు, పెద్దలు, ముసలివాళ్లు, ఒక డజను మంది పైనే వుండొచ్చు, ఒకళ్లమీదఒకళ్లు కిక్కిరిసి అచ్చు బండిలో కూరుక్కుని వున్నారు ఆబండి వెనకాల ఆ పిల్లల తండ్రికాబోలు, ఒకాయన, గొడుగు ఎట్టు కుని నడుస్తున్నాడు. ఆయన వెనకాతలే రెండోబండి వస్తోంది. ఇంకదానిలో సామాన్లు పేర్చివున్నాయి చూసుకోండి, పూచికపుల్లకూడా దూరటానికిపడం లేదంటేనమ్మండి. ఆ నడిచే ఆయన తండ్రిగాబోలు ఒక ముసలి ఆయన ఆ సామాన్లబండిలో ముందు వైపు సగం క్రిందికి జారుతూ గట్టిగా పట్టుకుని ప్రాణాలు అరచేతిలో పెట్టుకుని కూర్చునివున్నాడు. జట్కా వాళ్లకి ఆబళ్లల్లో యింక స్థలమెక్కడ వుంది? వాళ్లు గుర్రాలను నడిపించుకుంటూ ముందు నడుస్తున్నారు.

ఈ ముసురులో ఎవరికి వాళ్లు చేసుకోటానికే వచ్చేటట్లుగా వున్నది. ఇంకీ మనుష్యులూ, సామాన్లు ఎవరింట్లోకా అని అమ్మమ్మ, తన అలసటను కూడా మరచిపోయి, చాలా కుతూహలంగా అక్కడే నిలబడి, ఆ పోతున్న బళ్లను చూస్తూ వున్నది.

ఆ బళ్లు వెళ్లివెళ్లి మా సందు చివరనున్న జానకి రామయ్యగారింటి ముందాగాయని నిర్ధారణ చేసు కుని, మరీ లోపల కొచ్చిందమ్మమ్మ— అమ్మతో వాళ్ల గురించి యింకాసేపు చెప్పుకొని నవ్వు కుందామని.

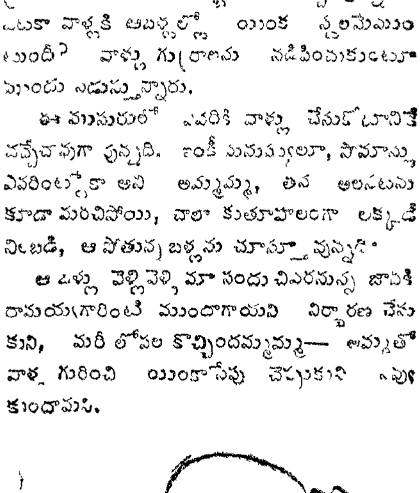

'ఎందుకంటే జానకిరామయ్యగారి భార్య అదో తరహా మనిషిలెండి మహా బద్ధకస్తురాలు. తన్నూ, తన అని సంసారమే మోతప్ప యింకో పొరుగామె గిట్టదు ఎప్పుడు చూసినా భూభారమంతా తానే మోస్తున్నట్లు చిటపటలాడుతూ అపసోపాలు పడుతుంది. పైగా వాళ్ళకి కూడా యీ రోజుల్లో పని మనిషి లేదాయె ఎందుకంటే ఏ మనిషే వారింటిలో కూడా చేస్తోంది. చేసేవాళ్ళనే అనుకూడా లేదు. ఇంక యీ సామాన్లతో వచ్చిన యీ గుంపుని ఆమె ఎట్లా భరిస్తుందో యీ నాటో అని వీళ్ళకి జాలిసవ్వు.

'ఇప్పుడీ జనానికంతా స్నానాలు, భోజనాలు, పడకలకి ఏర్పాట్లు--ఒకటి రెండా, పైగా చూడటానికి వాళ్ళంతా మంచి ఆచారం ఉన్నట్లా కూడా వున్నారు. ఆమె మడికట్టుకుని వీరందరికీ వంటలు చేయాలి బాబోయ్. ఎందుకంటే మాలాగే వాళ్ళు కూడా భోజనాలు చాలా పెందరాళే చేసేస్తారు. ఈ పాటికి ఎప్పుడో అయిపోయి వుంటాయి 'అని యిట్లా చాలా చాలా వుషారుగా అమ్మమ్మ అంచనాలు వేయ సాగింది అంతలో గుమ్మం యింకా నిలబడి వాళ్ళకేసే చూస్తున్న మా అన్నయ్య, "అమ్మమ్మోయ్, బళ్ళు తిరిగి వస్తున్నాయి [illegible] వాళ్ళ జానకిరామయ్య గారింట బంధువులు కారు వాళ్ళ [illegible] బయటికి వచ్చి యీ సందు మొదలు చూపించి వాళ్ళకేదో చెప్తుతోంది" అని కేకేశాడు.

"అయితే జానకిరామయ్య భార్య తప్పించుకున్నట్లున్నమాట. పాపం, యింకెవరికి మూడిందో" అనుకుంటూ అమ్మమ్మ చూడటానికి మళ్ళీ బయటికి వెళ్ళింది.

సరే, జానకి రామయ్యగారింటి నుండి వెనక్కు తిరిగిన బళ్ళు రెండూ వచ్చి, వచ్చి మా యింటిముందే ఆగాయని వేరే చెప్పక్కర్లేదనుకుంటాను. ఇంక చూసుకోండి మా అమ్మమ్మ స్థితి! నవ్వుతూ కళ కళ లాడుతున్న ఆమె మొఖం ఒక్కసారిగా తెల్లగా పాలిపోయి నోట మాట కూడా రాలేదంటే నమ్మండి

'ఎక్కడ గారే, యింతకీ వాళ్ళూ' అని అమ్మ కేక పెట్టేదాకా అవిడలాగే (గుడ్లప్ప) చెప్పి నిలబడి పోయింది అమ్మ కేక వింగానే తనను తానే సంభాళించుకుంటూ, ఆ వచ్చిన వాళ్ళలో —

రండి, రండి యిక్కడే మేముంట పాపం మీరు చివరిదాకా వెళ్ళి వచ్చారు అనవసరంగా [illegible] మీరురో. మిమ్మల్ని నేను యీ చీకట్లో గుర్తు పట్టలేక పోయాను" అంటూ లేని నవ్వును బలవంతాన తెచ్చి పెట్టుకుని ఆహ్వానించింది

అది విని మేమంతా ముక్కిన పేల్లే, బిక్క మొఖాలేసుకుని చూస్తూ, 'ఇంకా వేస్తే యీ పటాలమంతా మనింటికే వస్తామంటా, అని ఎవరికో వాళ్ళం గొణుక్కోటం తప్ప ఇంకేమీ చేయలేక పోయాము.

ఇంతకీ వీళ్ళు మా నాన్నగారి తరఫున దూర

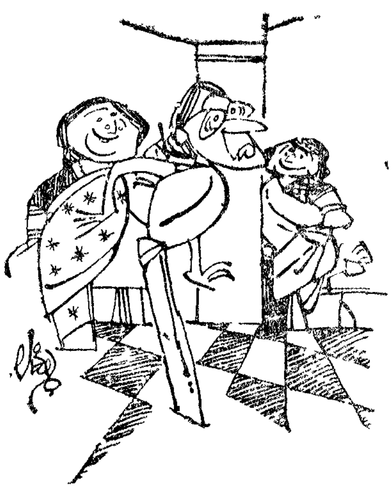

బంధువులెవరోనట. చెన్నైలో [illegible] తీర్థం [illegible] మా నాన్నగారిని ఎక్కడో అనుకోని [illegible] కలసి మా ఎడ్రసు తీసుకున్నారుట 'ఊళ్లో [illegible] వుండను' అని అయన చెప్పినా కూడా 'సహా [illegible] మీ వాళ్ళంతా వున్నారుకదా, అయినా ఇంట్లో [illegible] కేంటిలెండి మీరుండకపోతే మాత్రం ఏం! [illegible] సరైన మర్యాదలు జరగవని ఎగాదించి మీరేం బెంగపడద్దు మీ అత్తగారూ కూడా అక్కడే వున్నారని చెప్పేశారు [illegible] చెప్పి మా [illegible] వలెనే వస్తే అడిగి [illegible] మీకా దిగులు వద్దు ఏదో రెండు దినాలు ఎట్లాగో గడిపేస్తాం. మంచివేళ, [illegible] పద్దారు [illegible] మంచిహోటలు [illegible] దిగటం? అని యీ క్షణం దాకా [illegible] పడుతున్నాం, ఇప్పుడా బాధ తప్పింది [illegible] హోటళ్లల్లో దిగితే ఒక్క దినంలో తిరుగు ప్రయాణం పెట్టాల్సొచ్చేదే! ఇంటిప్పుడా బాగుంటుంది. నాలుగు దినాలుండి హాయిగా అన్నీ చూసుకుని మరీ వెళ్ళవచ్చును ఏమంటారు?' అని మా నాన్నగారిని ఓదార్చారుట--ఆయనేగో, తను దగ్గరుండి యీ పటాలానికంతా సేవచేసే భాగ్యం కలగలేదే అని దిగులు పడిపోతున్నట్లు పాపం, మా నాన్నగారు మాత్రం ఏమనగలరు వాళ్ళ ప్లానుముందే తెలుస్తే అసలు మా ఎడ్రస్సే యిచ్చేవారు కాదుట. తరువాత చెప్పేరు మాకు.

నిజంగా వీళ్ళు మాకీ మాటలు చెప్తుతున్నప్పుడు మా కందరికీ, ముఖ్యంగా మా అమ్మమ్మగారికి మనస్సెల్లా వుడికిందో చెప్పటానికి మాటలు చాలవంటే నమ్మండి.

ఇంక వాళ సంగతి. మేము భోజనాలయి పడకవేసేవేళ మా నెత్తి [illegible] దిగిందికాక, అప్పుడు స్నానానికి వేడినీళ్ళు పెట్టమన్నారు. వాళ్ళు స్నానాలచేసి [illegible] యీ ప్రయాణాల [illegible] రెండు దినాల పైనే అయిందిట. మా [illegible] వున దిట కనుక యిప్పుడు స్నానం చేయకుండా భోంచేయలేరుట.

'[illegible] వాళ్ళాగినవాళ్ళు యీ [illegible] తిరిగి అగనేరా' అని మాలో మేము అనుకున్నా నీళ్ళుకాచటం మాత్రం తప్పలేదు

ఆ నీళ్ళపొయ్యి వెలిగించేసరికి, మా అమ్మకి [illegible] వుండటం మహా [illegible] మా అన్నయ్యకు నాకూ [illegible] కట్టెలన్నీ తడిసి వచ్చిగా వున్నాయి ఒకటే పొగ. ఇంక మహాంకాళ్ళరి [illegible] అంతాకాదు పోనీ అమ్మమ్మని పిలుద్దామంటే ఆమె అప్పటికే వెళ్ళి వారినుంచి మా అందరికీ [illegible] చేసి అలసిపోయి వున్నారు. 'ఎట్లాగా [illegible]', అనుకుంటూ మేము బాధపడుతుంటే, అంతలో వాళ్ళతో వచ్చినవి [illegible] జాలి వేసి [illegible] చెప్పి [illegible] నమ్మకుంటే [illegible] స్నానాలు [illegible] భయపడి వుంటుందవి [illegible] అనుకూలంగా [illegible] ఏదోట్లా [illegible] మేమిద్దర్నం [illegible] ఆ పొయ్యిదగ్గరకి వెళ్ళలేదు. [illegible] అని [illegible] ఆ అవస్థేదో [illegible] రక్షించి.

[illegible] అంది ఇంక [illegible] అన్నది పెద్దవయస్సుగా [illegible] కూరా [illegible] ([illegible] వేపుళ్లు [illegible]) [illegible] అయింది [illegible] వచ్చి. ఈ రాత్రిపూట వర్ణంలో [illegible] అయ్యేపనికాదు. ఇప్పుడేమి [illegible] అమ్మమ్మ అవస్థ వర్ణనాతీతం. అది [illegible] అమ్మ ఇంక భరించలేక ఏమనుకున్నా [illegible] తగిందని [illegible] మా అవస్థలగురించి [illegible] చెప్పేసింది—

-పొయ్యిల దగ్గరనుండి అలికి పెట్టేశామని తనూ, [illegible] మంచం నుంచి లేవలేదనిన్నీ, ముసలామె అప్పటికే చాలా అలసిపోయి వున్నారనిన్నీ, అందు [illegible] అభ్యంతరం లేకపోతే భోజనం హోటలు నుండి తెప్పించటానికి ప్రయత్నిస్తామని, హోటలు భోజనం పనికిరాదంటే, యింక వేరే చేయ గలిగిందేమీలేదు కనుక, వాళ్ళే వండుకోవలసి వస్తుందని—

దనిమీద వాళ్ళు చాలాసేపు తమలో తామే తర్జనభర్జనలు చేసుకుని చివరకు, మాకేదో చాలా సహాయం చేస్తున్నట్లు హోటలు భోజనం చేయటానికే ఒప్పుకున్నారు.

అప్పటికింకా పదకొండేళ్ళన్నా పూర్తిగా నిండని మా అన్నయ్య ఆటుపోతున్న ఒక జటకాని పిలిచి హోటలుకి వెళ్ళి రెండు కారియర్ల భోజనం పెట్టించుకొచ్చి వాళ్ళ భోజనాలయ్యాయనిపించాడు.

ఇట్లాగే పడకలు కూడాను. అసలు మాకున్నదే [illegible] ఎవరైనా పిన్న సంసారం కాదు. ఏటూ మా సామాన్లకీ అయిల్లు సరిపోదు.

డా॥ ఆత్మారాం

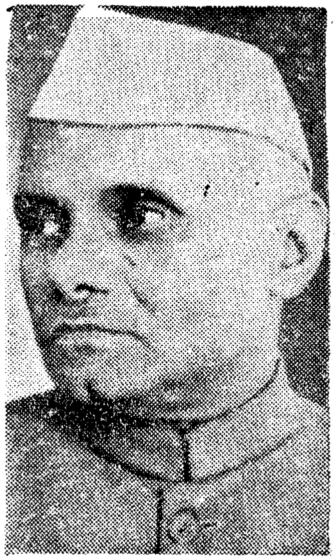

భారతప్రభుత్వ విద్యామంత్రిత్వశాఖలో కార్యదర్శి, కౌన్సిల్ ఆఫ్ సైంటిఫిక్ అండ్ ఇండస్ట్రియల్ రిసర్చి (సి. ఎస్. ఐ. ఆర్. కి డైరెక్టర్—జనరల్ అయిన డా. ఆత్మారాం, శాస్త్రవిజ్ఞానాన్ని పారిశ్రామిక ప్రయోజనాలకి వినియోగించడంలో మంచి కృషి చేశారు. 1966లో ప్రస్తుత పదవిలోకి రాకముందు డా. ఆత్మారాం కలకత్తాలో కేంద్రగాజు, సిరామిక్స్ (కుమ్మరిపని) పరిశోధనా సంస్థకి డైరక్టరుగా వుండేరు. వీరి పర్యవేక్షణలో ఆప్టికల్ గ్లాస్ (కళ్లద్దాలకి వాటికి పనికొచ్చేది) తయారు చేసే పద్ధతిని రూపొందించారు. యిది పరిశ్రమలకి, దేశరక్షకి చాల కీలకమైంది. దీనివల్ల యిప్పుడు మన దేశ ప్రపంచంలో యిటువంటి గ్లాస్ తయారు చేసే బహుకొద్ది దేశాల్లో ఒకటిగా స్థానం సంపాయించింది. డా. ఆత్మారాం పరిశోధనలను గుర్తించి లెనిన్ సోవియట్ టెక్నాలాజికల్ యిన్‌స్టిట్యూట్ (లెనిన్‌గ్రాడ్) వారు ఈమధ్య వారికి 'డాక్టర్ ఆఫ్ టెక్నాలజీ'' అనే గౌరవ డిగ్రీ యిచ్చారు.

ఆత్మారాం 1908లో ఉత్తరప్రదేశ్‌లో పుట్టారు. చదువంతా అలహాబాద్ యూనివర్శిటీలో జరిగింది. 1936లో ఆ యూనివర్శిటీలోనే కెమిస్ట్రీలో డి. ఎస్. సి. డిగ్రీ తీసుకున్నారు. తరువాత స్వర్గీయ ప్రొ మేఘనాధ సాహా (ప్రసిద్ధ భౌతిక శాస్త్రవేత్త) తో కలిసి నేషనల్ ప్లానింగ్ కమిటీలో పనిచేసారు. ఈ కమిటీకి జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ చెయిర్మన్‌గా ఉండేవారు.

1940 ప్రాంతాల్లో సి. ఎస్ ఐ. ఆర్ సంస్థ స్థాపించినపుడు డా ఆత్మారాం స్వర్గీయ సర్. ఎస్ ఎస్. భట్నాగర్ దర్శకత్వంలో పరిశోధనలు జరిపారు. 1945లో గాజు, సిరమిక్స్ పరిశోధన సంస్థను నెలకొల్పే బాధ్యత డా. ఆత్మారాంకి అప్పచెప్పారు. దీన్ని ప్రపంచంలో పేరుగల సంస్థగా రూపొందించడానికి ఆయన పాటుబడ్డారు వారిపర్యవేక్షణలో అనేక రకాల గాజులను తయారు చేసే పద్ధతులని రూపొందించారు. వాటివల్ల క్రొత్త పరిశ్రమలు నెలకొల్పడానికి అవకాశం కలిగింది.

డా ఆత్మారాం రచనలు చాలా వున్నాయి రసాయనశాస్త్ర చరిత్రను వారు హిందీలో రచించారు.

సొసైటీ ఆఫ్ గ్లాస్ టెక్నాలజీ (షెఫీల్డ్) వారు ఈయన్ని ఆనరరీ ఫెలోగా ఎన్నుకున్నారు. యింటర్నేషనల్ కమీషన్ ఆఫ్‌గ్లాస్‌లో 1948లో సభ్యులుగా ఎన్నికయ్యారు. 1967—68లో యిండియన్ సైన్స్ కాంగ్రెస్‌కి ప్రెసిడెంట్ అయ్యారు. నేషనల్ యిన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ సైన్సెస్‌వారి శాంతి స్వరూప్ భట్నాగర్ పతకాన్ని (1959) పొందిన మొదటి శాస్త్రవేత్త డా ఆత్మారాం గాజు పరిశ్రమలో వైజ్ఞానిక పరిజ్ఞానం ఆవశ్యకతను గుర్తింప చేయడంలో డా. ఆత్మారాం కృషికి వారిని 1964లో అఖిలభారత గాజు ఉత్పత్తి ఫెడరేషన్‌వారు గౌరవించారు.

అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలు వైజ్ఞానిక పరిశోధనల్ని ఎక్కువగా మానవ ప్రయోజనాలకి వినియోగించాలని డా. ఆత్మారాం అభిప్రాయం.

—డా॥ ఆర్. ఎల్. ఎన్. శాస్త్రి

తానొకటి తలుస్తే

దానిపై వీళ్ళూ, వీళ్ల సామాన్లూ ఆ రెండిట్లో ఒక గదంతా ఆక్రమించేసి ఎట్లాగో సర్దుకుని పడుకున్నారు

ఆ వచ్చిన వాళ్ళు మూడు దినాలుండి, వదలకుండా కొడుతున్న ఆ ముసురులోనే వెళ్లవలసిన చోట్లకంతా వెళ్లి, చూడవలసిన ప్రదేశాలన్నీ చూసుకుని, మరీ మమ్మల్ని వదిలారు నిజంగా ఆ మూడు దినాలు మా ప్రాణాలకి మూడు యుగాల్లా కనిపించాయంటే నమ్మండి. వాళ్ళు వెళ్లిన మరునాడు మా అందరికీ పోయిన ప్రాణాలు తిరిగి వచ్చినట్లయినాయి. మా పనిమనిషి కూడా ఆవేళే వచ్చింది. తాను మానిన దానికి లక్షా సవా సాకులు చెప్పుకుంటూ

ఇంకో విశేషమేమిటంటే, వారం దినాల నుండి మా ప్రాణాలు తీస్తున్న ముసురు కూడా పూర్తిగా వెలిసి వున్నట్లుగా వుండి ఎండ కాయటం మొదలెట్టింది.

వర్షం వెలిసిన తరువాత, జానకి రామయ్యగారి భార్య పనిమాలా వెకిలి నవ్వునవ్వుకుంటూ మమ్మల్ని పరామర్శించటానికి గబోలు తెల్లవారే ప్రత్యక్షమయింది — 'మామ్మగారూ, బంధువులంతా అప్పుడే వెళ్లిపోయినట్లున్నారే. ఏదీ నిన్న సాయంత్రందాకా ఈ పాడువర్షం, బయట అడుగు పెట్టనిస్తేనా? అయ్యోర్రాత. అందరినీ వచ్చి చూసి పోదామన్నా వీలుపడింది కాదూ' అంటూ రాగాలు తీస్తూ అమ్మని వుడికించాలని సర్వప్రయత్నాలూ చేసింది.

అమ్మమ్మ మాత్రం ఏం తక్కువ తిన్నది గనుకనా? కడుపులో ఎంతమంటగావున్నా పైకి— 'వెళ్లారమ్మా నిన్నరాత్రేను ఇంకో రెండు దినాలుంటే మా అల్లుడు కూడా వస్తాడు, చూసి మరీ వెళ్ళండని ఎంతచెప్పినా వినకుండాను. వాళ్లకీ అరజంటు పనులేవో వున్నాయిట' అని లోపలి బాధ బైటకు కనబడనీయకుండా తీయగా నవ్వుతూ మరీ జవాబిచ్చింది

మీరు నమ్ముతారో లేదోకానీ ఆ దినం నుండి ఆవిడ బతికున్నన్నాళ్లూ చుట్టుప్రక్కల వాళ్లెవళ్ళొచ్చే ఎలాంటి బంధువులను చూచి కూడా, హాస్యం చేసికానీ, కనీసం చిరునవ్వు నవ్వికానీ, ఆమె ఎరుగదు ఆ సంఘటన మా అందరికి కూడా మంచి గుణపాఠం నేర్పిందంటే నమ్మండి.

తమాషా ఏమంటే, యిన్నేళ్ల తరవాత యిప్పటికి కూడా కొంచెం ముసురుపడితే చాలు ఆ సంగతులన్నీ కళ్లకు కట్టినట్లు గుర్తుకొస్తుంటాయి. అప్పుడవి ప్రాణ సంకటంగా కనిపించినా యిప్పుడు తలచుకుంటే మాత్రం బలేనవ్వు వస్తుంటుంది.

ఏమిటో జీవితంలోని కొన్ని కొన్ని సంఘటనలు చిన్నవే అయినా, అవన్నీ మనస్సులో ముద్ర పడిపోయి ఆ జన్మాంతమూ వుండిపోతుంటాయి. ●